

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 18. augusti 2005. a määruse nr 220
„Muraste looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” muutmine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla, kehtestada ala kaitsekord ja vajaduse korral kaitsekorda muuta. Eelnõukohase määrusega muudetakse Muraste looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitsekorda. Kavandatav kaitsekorra muudatus puudutab kaitseala valitseja nõusolekul rajatise püstitamist Meriküla tee kinnistu tarbeks.

Kaitseala paikneb Harju maakonnas Harku vallas Meriküla ja Muraste külas.

Kehtiva kaitse-eeskirja muutmine toimub kooskõlas looduskaitseseaduse § 13 lõikega 1. Kaitse-eeskirja muutmine on tingitud Harku Vallavalitsuse ettepanekust muuta Muraste looduskaitseala kaitse-eeskirja selliselt, et kaitseala valitseja nõusolekul oleks võimalik lubada püstitada rajatist Meriküla tee kinnistu tarbeks.

Muraste looduskaitseala kaitse-eesmärke, tsoneeringut ja välispiiri ei muudeta.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna kaitse planeerimise spetsialist Imbi Mets (tel 329 5543, e-post imbi.mets@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Riina Kotter (tel 503 7128, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna vanemjurist Reelika Metshein (tel 5697 7994, e-post reelika.metshein@keskkonnaamet.ee). Keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee).

2. Eelnõu sisu ja muudatuse põhjendused

Muraste looduskaitseala kaitse-eesmärk on Põhja-Eesti paekalda ja pangametsa kaitse, samuti nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja liikide elupaikade kaitse. Need elupaigatüübid on hallid luided (2130*)¹, lubjakivipaljandid (8210), vanad looduspõõsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning rusukalle ja jäärakute metsad (9180*). Kaitseala kuulub üleeuroopalise tähtsusega Natura 2000 võrgustikku Muraste loodusala (EE0010142)².

Kehtiva kaitse-eeskirja kohaselt on kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul lubatud muu hulgas teede ja tehnovõrgu rajatiste hooldustööd ja uute rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks,

---

¹ Tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

² Keskkonnaregistri kood.

kuid mitte uute rajatiste püstitamine kaitsealal asuva kinnistu tarbeks. Looduskaitseeaduse § 30 lõike 4 punkti 6 alusel võib sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga lubada tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu, kaitseala või riigikaitse tarbeks. Kaitse-eeskirja muutmise eesmärk tuleneb vajadusest anda kaitseala valitsejale õigus lubada Meriküla tee kinnistu tarbeks püstitada liiklemiseks vajalikku rajatist, arvestades, et tegevusega ei tohi kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse kaitse-eeskirja § 4 lõike 7 punkti 3 sõnastust selliselt, et kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul on lubatud uute rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks ja rajatiste hooldustööd ning rajatise püstitamine Meriküla tee kinnistu tarbeks.

Meriküla tee on transpordimaa sihtotstarbega munitsipaalomandis olev maa (katastritunnus 19801:001:2031). Ehitisregistrisse (koodiga 220283934) on rajatisena kantud teel olev torustikutorn ja keerdtrepp, mille rajas Muraste uuselamurajooni ehitamise algusaastatel, umbes 2003. aastal piirkonna arendaja. Praeguseks ei vasta torustikutorn, keerdtrepp, selle piirded ja platvormile pääs ohutusnõuetele ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti seisukohti arvestades suleti rajatis inimestele liikumiseks 2020. aastal. Ohutusnõuetele mittevastav ehitist lammutatakse ja selle asemele püstitatakse oluliselt muudetud rajatis. Arhitektuurse lahendusena on pakutud ehitada klindist allapääsuks kaks kandvat seina, mille vahele on paigaldatud lift ja trepp, muutub ka liftitorni asukoht.

Praegune torustikutorn ja keerdtrepp asuvad esmatahtsas elupaigatüübis – rusukallete ja jäärakute metsas ehk pangametsas, kus 10% ulatuses on kaasnevaks elupaigatüübiks lubjakivipaljandid. Uue rajatise klindi all olev maapealne vundament planeeritakse ehitada väljapoole elupaigatüüpi ja paigaldada u 7 m võrra klindiasangust eemale, kus elupaigatüüpi ei asu. Uue rajatise planeerimisel on arvestatud, et tegevus ei kahjustaks kaitseala ja Natura 2000 võrgustikku kuuluva Muraste loodusala kaitse-eesmärgiks seatud väärtusi. Natura alade puhul tuleb hinnata tegevuse mõju liikidele ja elupaigatüüpidele, kelle kaitseks on see Natura ala moodustatud. Projektile võib tegevusloa anda üksnes siis, kui otsustaja on veendunud, et projekti elluviimine ei mõjuta ebasoodsalt Natura ala kaitse eesmärke.

Keskkonnaamet kaalub igakordselt kaitseala sihtkaitsevööndisse planeeritava tegevuse mõju kaitse-eesmärkidele ning tegevust kooskõlastades määrab vajalikud tingimused. Eraldi protsess on ehitusloa taotlemine. Kooskõlastamise tingimuseks on ja ehitamist saab lubada, kui see ei kahjusta kaitseala väärtusi, kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit. Keskkonnaamet on andnud Harku Vallavalitsuse ehitusloa taotlusele nr 2111271/03920 esitatud eelprojekti „Muraste, Kolmik tn. allapääsu eelprojekt”³ kohta tingimusliku kooskõlastuse⁴, mille alusel tuleb Keskkonnaametiga enne kooskõlastada kõik järgnevad projekteerimisetapid ning projekti saab ellu viima hakata alles siis, kui on jõustunud Muraste looduskaitseala kaitsekorra muudatus. Keskkonnaamet on väljastanud Harku Vallavalitsusele seisukoha⁵ täiendatud ehitusprojekti „Muraste, Kolmiku tn allapääsu eelprojekt” keskkonnamõju hindamise eelhinnangu kohta: arvestades kavandatavat tegevust ja uue rajatise rajamist 0-elupaigatüübi alale, ei kaasne kavandatava tegevusega ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Muraste looduskaitsealale ega Muraste loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ning otsus jätta keskkonnamõju hindamine algatamata on asjakohane.

³ Töö teostaja OÜ Varblane Pihus, töö nr 302020, Tallinn, veebruar 2021.

⁴ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 05.03.2021 nr 7-9/21/4188-2 all.

⁵ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 05.03.2021 nr 6-3/21/4234-3 all.

3. Menetluse kirjeldus

Harku Vallavalitsus esitas 11. jaanuaril 2021. a Keskkonnaministeeriumile taotluse muuta Vabariigi Valitsuse 18. augusti 2005. a määrust nr 220 „Muraste looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”, et kaitseala valitsejal oleks võimalik anda nõusolek püstitada rajatis Meriküla tee kinnistu tarbeks. Keskkonnaministeerium andis 21. jaanuari 2021. a kirjaga nr 8-2/21/138-4 Keskkonnaametile ülesande võtta Harku Vallavalitsuse ettepanek töösse ja korraldada vastavalt looduskaitseaduse § 8 lõikele 3 ekspertiis ehk kaitsekorra muutmise põhjendatuse ja otstarbekuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse hinnang.

Eelnõu ettevalmistamisele eelnes Muraste looduskaitseala kaitsekorra muutmise väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK) koostamine. Seda tutvustati avalikkusele 19. veebruarist kuni 12. märtsini 2021. a. Teavituse kaitse-eeskirja muutmise VTK kohta saadeti Harku Vallavalitsusele, Eesti Erametsaliit MTÜ-le, Eesti Metsa Abiks MTÜ-le ja Advokaadibüroo TGS Baltic AS-le. Avalikustamise kuulutus ilmus 19.02.2021 ajalehes Harju Elu, Harku Vallavalitsuse kodulehel <https://www.harku.ee/> ja Keskkonnaameti kodulehel <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/kaitse-planeerimine/kaitse-eeskirjad/kaitse-eeskirjade-avalikustamise-teated>. Keskkonnaamet palus esitada Muraste looduskaitseala kaitsekorra muutmise kohta parandusettepanekud või vastuväited hiljemalt 12.03.2021. Avalikustamisel tehtud ettepanekud ja Keskkonnaameti vastused neile leiab keskkonnaministri 13. mai 2021. a käskkirja nr 1-2/21/244 lisas olevast VTK-st.

Eelnõukohase määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 13. mai 2021. a käskkirjaga nr 1-2/21/244 algatud haldusmenetluses.

Edasise menetluse kirjeldus lisatakse pärast määruse eelnõu avalikustamist.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu õigusaktiga nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50, edaspidi *loodusdirektiiv*). Loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele Euroopa Liidu liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktile 228 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Muraste loodusala. Seetõttu tuleb Muraste looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura võrgustiku alade kohta käivaid erisusi.

Muraste loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade

nimekirja Euroopa Komisjoni 24. märtsi 2020. a rakendusotsusega (EL) 2020/494, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kolmeteistkümnes uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2020) 1713 all, ELT L 111, 08.04.2020, lk 1–256).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Kaitse-eeskirja muutmisel puudub oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, elukeskkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Uue rajatise püstitamisel puudub oluline negatiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud pangaastangule ja pangametsale, pigem on mõju looduskeskkonnale neutraalne. Olemasolev ohtlik rajatis likvideeritakse A-esinduslikkusega esmatähtsast elupaigatüübist (pangametsast) ja seejärel ala korrastatakse. Ehitustegevus toimub Meriküla tee munitsipaalomandis oleva transpordimaa sihtotstarbega katastriüksusel (tunnus 19801:001:2031).

Uus liftitorn tagab inimeste ohutu liikumise ja seetõttu suureneb selle kasutajate arv. Kaitsealal ettevalmistatud matkaradu ei ole ja neid ei kavandata ka edaspidi rajada, inimeste liikumine toimub mööda olemasolevat avalikku teed, seega koormus looduskooslustele ei suurene.

Uue rajatise püstitamisega muutub küll harjumuspärane vaade ja kaasneb teatud mõju maastikuilmele: rajatis erineb olemasolevast metallkonstruktsiooniga torustikutornist ning koosneb kahest kandvast seinast, mille vahele liftišahti on paigaldatud lift ja trepp. Tegemist on avalikult kasutatava ja kindla eesmärgiga püstitatava rajatise, mis muudab inimeste liikumise ohutuks, seega on tegevus otstarbekas.

Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt ei maksta maamaksu sihtkaitsevööndi maalt ja see jääb kehtima ka edaspidi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Üldkorralduse tunnustele vastavad määruses need sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.